

**SAĞLIK SEKTÖRÜNDE KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK YÖNETİMİ VE
İSTANBUL AVRUPA YAKASINDA FAALİYETTE BULUNAN HASTANELERDE BİR
ARAŞTIRMA****INSTITUTIONAL SUSTAINABILITY MANAGEMENT IN THE HEALTH SECTOR AND
A RESEARCH ON THE HOSPITALS IN EUROPEAN SIDE OF ISTANBUL****Yrd.Doç.Dr. Kerem TOKER**

Beykent Üniversitesi, İstanbul/Turkey

Yrd.Doç.Dr. Fadime ÇINAR

Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul/Turkey

ÖZ

Sürdürülebilirlik son yıllarda önemi artan, kamu ve özel sektör için işlemlerinde dikkate alınması gereken önemli bir konu olarak görülmektedir. Küreselleşen ekonomide, insan yaşamını doğrudan odak noktası eden önemli sektörlerden birisi sağlık sektörüdür. Bu araştırmada İstanbul Avrupa Yakasındaki özel ve kamu hastanelerinin süreçlerinde sürdürülebilirliğe uyum düzeyleri ve uyumlu ise bunların neler olduğu incelenmiştir. Araştırmada hastanelerden sürdürülebilirlik anketi ile veriler toplanmış, istatistiksel olarak bilgisayar ortamında analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre hastanelerin uygulamalarında sürdürülebilirlik düzeyleri istenen seviyede değildir. sürdürülebilir sosyal politikalar ise uygulamada önemli yer tutmaktadır. Araştırma göstermiştir ki, hastane yöneticilerinin sürdürülebilirlik ile ilgili farkındalık düzeylerinin artırılması gerekir. Bunun yanında, sürdürülebilir çevre ve sosyal politikaların sağlanmasında sağlık bakanlığı ile koordinasyonlu çalışmanın artırılması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Sektörü; Sürdürülebilirlik; Hastane.

ABSTRACT

Sustainability is a recent increasing importance term, and it is seen an important topic for both public and private sectors in their operations. Within the globalizing economy, the health sector is one of the most important sectors that have taken human life as a focus. The survey examined whether the governance processes of private and public-sector hospitals in European Side of Istanbul are in line with sustainable policies, and if so, what kind of policies they take. In order to be able to conduct the examination, data were collected from the hospitals through the sustainability questionnaire and statistically analyzed in the obtained computer environment.

The findings show that the sustainable environmental policy implementations of hospitals are not at the desired level. Sustainable social policies are also at a high level of implementation. The research showed that; it is necessary to increase the awareness level of hospital administrations on sustainability. At the same time, working in coordination with the health ministry requires the creation and implementation of common environmental and social policies.

Keywords: Health Sector; Sustainability; Hospital.

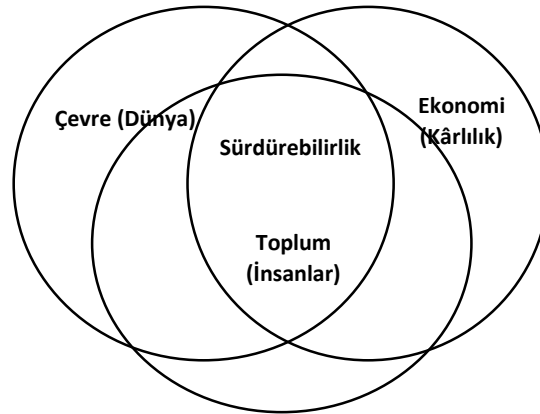
1. GİRİŞ

Sanayi devrimi ile başlayan kitlesel üretim gerek kaynakların bilinçsizce tüketilmesine gerekse üretim sonrası ortaya çıkan atıkların ekolojik sisteme zarar vermesine neden olmuştur (Özgel vd., 2012). Bundan dolayı sürdürülebilirlik kavramı, geçen yüzyıla damgasını vuran, üzerinde en çok yazılan ve konuşulan kavramların başında gelmektedir (Kuşat, 2012). Üretimdeki artışın doğal kaynaklar üzerinde yarattığı olumsuz etkinin gelecek nesiller açısından riskleri katlanılamayacak düzeye çıkarması, bunun devamında kaynak dağılımının adaletsiz olması ve refah düzeyini etkilemesi gibi faktörler sistemlerin sürdürülebilirlik konusuna eğilmeleri gerekliliğini doğurmuştur (Yangil, 2015). Bu kapsamda uluslararası alanda çok sayıda zirveler yapılarak çevre konusunun önemine dikkat çekilmiş ve 1987 Brundtland Raporu ile birlikte sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma kavramı ortaya çıkmıştır. Bu raporda sürdürülebilir kalkınma “gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğine zarar verilmeden bugünün nesillerinin ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak” şeklinde tanımlanmaktadır (Sünnetçioğlu ve Yılmaz, 2015).

Günümüzde ekonomik kalkınmanın başarılabilmesi ve sürdürülebilirliği, doğal çevrenin ve zaten kıt olan kaynakların korunması, gelir dağılımı adaletsizliğinin giderilmesi, yoksulluğun önlenmesi ve bireylerin refah seviyesinin artırılması dünya barışının sürdürülebilmesi için hayati önem taşımaktadır (Gür, 2012). Bu doğrultuda sürdürülebilir kalkınma, ekonomik, çevresel ve sosyal olmak üzere üç boyutta sürdürülebilirliği kapsamakta olup, birbirini tamamlayan farklı boyutlar arasındaki ilişkiyi ve bunlar arasında denge kurmak zorunluluğunu ifade etmektedir (Seydioğulları, 2013). Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyüme amaçlarına ulaşılırken çevresel duyarlılığı içermektedir. Sürdürülebilir kalkınma politikaları içinde etkin enerji kullanımı, geri dönüşüm, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelim, üretim ve tüketim şekillerinin değiştirilmesi yer almaktadır. Ancak sürdürülebilir kalkınma, sadece çevresel kaynakları korumak anlamına gelmez (Onay, 2015). Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında en önemli argümanlardan biri sorunlara; ekonomik, sosyal ve çevre boyutları ile bütünsel bir yaklaşımın gerekliliğidir (Seydioğulları, 2013). Sezen ve Çankaya (2015), işletme düzeyinde uygulanan sürdürülebilirlik politikalarını, kurumsal sürdürülebilirlik politikaları olarak tanımlamışlardır.

2. KURUMSAL SÜRDÜREBİLİRLİK VE SAĞLIK SEKTÖRÜ

Ekonomik, sosyal ve çevresel boyutu olan sürdürülebilir kalkınma, ilk başlarda sadece ülkeleri ve politikalarını kapsayan bir kavram olarak karşımıza çıkarken daha sonraki yıllarda gerçekleştirilen konferanslarda sorumluluğun diğer paydaşlarda da olduğu konusu gündeme gelmiştir (Engin ve Akgöz, 2013). Bu bağlamda işletmeler faaliyetlerini gerçekleştirirken kar sağlamanın yanı sıra toplumsal fayda sağlamak ve süreklilik sağlamak amacını taşımaktadırlar ve plan ve projelerini bu amaçla gerçekleştirmektedirler. Bu nedenle işletmeler, hisse sahipleri, iş görenler, toplum, çevre, müşteriler ve ekonomi gruplarına karşı sorumludurlar (Yıldırım ve Uğuz, 2013). Buradan hareketle, kurumsal sürdürülebilirlik, bir ülke içerisinde yer alan ve ekonomik bir amaca sahip kurumların, geleneksel büyüme kuramlarına bir alternatif olarak geliştirilen maddi manevi her türlü riski minimize etmeyi sağlayarak kurumları geleceğe daha sağlıklı aktarmayı hedefleyen bir yönetim anlayışı olarak tanımlanabilir (Kuşat, 2012).

Şekil 1. Kurumsal Sürdürülebilirliğin Üç Boyutu

Kaynak: Fauzi H., Svensson, G. & Rahman, A.A. (2010). "Triple Bottom Line" as "Sustainable Corporate Performance": A Proposition for the Future. Sustainability, (2), 1345-1360.

Bu yönetim anlayışını benimseyen günümüzde birçok işletme, insanı, dünyayı ve kazançlarını dikkate alarak sosyal, çevreyle ilgili ve ekonomik performansları arasında bir denge gözetme yoluna gitmektedir. İşletmeler, kritik performans ölçütlerini sürdürülebilir kalkınma paradigması ile yeniden değerlendirerek kurumsal karar verme süreçlerine işlerlik kazandırmaktadır (Toker, 2017). Sancar'a (2013) göre işletmelerin daha sorumlu davranma gerekliliği, onların her zaman müşterilerinin memnuniyetsizlikleri ve aktivistlerin protestoları ile karşılaşılma ihtimallerinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle küresel dünyanın işletmeleri kapalı bir sistem değil aksine açık ve hesap verebilir konumda olmak zorundadırlar.

Sürdürülebilir Ekonomi: Kârlılık temelinde ekonomik performans bir işletmenin temel göstergelerinden biridir. İşletmelerin uzun dönem başarılı olabilmesi, rekabet edebilmesi ve ayakta kalabilmesi için kârını buldukları sektör ortalamasının üzerinde tutmalarına bağlıdır (Şişman vd., 2016). Bununla birlikte günümüzde işletmeler sadece ekonomik sorumluluklarını yerine getirerek varlık gösterememektedir. Çevreleriyle ve toplumla olan ilişkileri onları daha 'görünebilir' ve 'gözlemlenebilir' olmaya zorlamaktadır (Engin ve Akgöz, 2013). O halde ekonomik sürdürülebilirlik, olumlu sosyal ve çevresel sonuçları temin

ederken, aynı zamanda kıt kaynakların tahsisi ve korunması süreci olarak daha iyi tanımlanabilir (Doane ve MacGillivray, 2001).

Sürdürülebilir Çevre: Günümüzde çevre sorunları yaşam alanlarını ve insan hayatını tehdit eden önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevre kirliliğinin insan yaşamı üzerindeki olumsuz etkileri, su ve hava kirliliği, ozon tabakasının incelmeye, biyolojik zenginliklerin azalması, iklimin değişmesi, denizlerin kirlenmesi gibi geri kazanılamayan kayıplara yol açmakta, insanların sağlığını olumsuz etkilemekte, kültür varlıklarını da tehdit etmektedir (Tuğun ve Karaman, 2014). Balcı ve Koçak, (2014) çevresel sürdürülebilirliği, kurum ve kuruluşların üretimlerinde ve tesis planlamalarında, atıkları ve zararlı salınımları en aza indirmek, kaynakların kullanımında verimliliği artırmak ve ülke kaynaklarından gelecek nesillerin üst düzeyde yararlanmalarını sağlamak şeklinde ifade etmişlerdir.

Sürdürülebilir Toplum: Sosyal sürdürülebilirlik toplumsal homojenlik, adil gelir dağılımı, mal, hizmet ve istihdama adil erişim gibi bir dizi toplumsal unsurları içermektedir (Vallance vd., 2011). Şahin ve Kutlu (2014) sürdürülebilirliğin sosyal boyutunun temel olarak eşitlik kavramı çerçevesinde şekillendiğini ve insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, sağlık ve sosyal hizmetlere erişim gibi konuları içerdiğini belirtmişlerdir. Dempsey ve arkadaşları (2011) sürdürülebilir toplulukları, insanlar şimdi ve gelecekte çalışmayı veya yaşamaya isteyecekleri yerler olarak tanımlamışlardır.

Ülkelerin sosyo-ekonomik açıdan kalkınmışlık düzeylerinin en önemli göstergelerinden birisi de sağlık hizmetleridir (Tutar ve Kılınç, 2007). Gelişmiş ekonomilerde, sağlık sektöründe mal ve hizmet üretimi, GSYİH'nın% 7'si ve istihdam oranı % 10'dur. Toplam sağlık harcamasının GSYİH'ya oranının 2020'de %16'ya yükseleceği hesaplanmaktadır (Çınar ve Eren, 2015). Sürdürülebilirlik konusu sağlık sektörü açısından ele alındığında Türkiye'de sağlık sektörü; erişilebilirliğin artması ve olumlu ekonomik gelişmeler neticesinde artan satın alma gücü gibi etkenler ve son yıllarda sektöre ilişkin gerçekleşen destekleyici gelişmelere paralel olarak büyümektedir. İlaç, hizmet sunumu, sigorta ve tıbbi cihazlar gibi alt sektörler bazında bakıldığında dünya genelinde önemli bir noktaya gelmektedir (Yased, 2012). TÜİK 2015 verilerine göre Türkiye genelinde yataklı ve yataksız olmak üzere toplam 30.449 sağlık kurumu bulunmaktadır.

Tablo 1. Türkiye'deki Yataklı ve Yataksız Sağlık Kurumları Sayısı

Sağlık Bakanlığı'na Bağlı	Yataklı			Yataksız	Toplam
	Üniversite	Özel	Diğer*		
865	70	562	36	28.916	30.449

* "Diğer" grubu altında Belediyelere ait yataklı sağlık kurumları kapsamıştır. Ayrıca, 2002 yılı ve sonrasında Milli Savunma Bakanlığı'na ait hastanelerde bu gruba dahil edilmiştir.

Kaynak: TÜİK (2015)

Tutar ve Kılınç (2007), sağlık ekonomisinin gelişiminde, sağlık sektörünün giderek daha fazla kaynak kullanılan bir sektör olmasının önemli rol oynadığını ifade etmektedirler. Bu bağlamda sağlık sektöründe faaliyette bulunan kurumların ekonomik, sosyal ve çevre açıdan sürdürülebilir politikalara sahip olması ve bu politikaları uygulaması, ülke ekonomisini ve toplum refahını yükseltici etkilere neden olacaktır. Sağlık sektöründe kamu ve özel sektör olmak üzere iki farklı sahiplik biçimine sahip kuruluşların faaliyette bulunması, yönetim süreçlerinde sosyal ve kâr amaçlarının birbirine karışıp belirsizleşmesine neden olabilmektedir. Bu yüzden sağlık sektörü kuruluşlarının faaliyetlerinin sürdürülebilirlik çerçevesinde yapılandırılması ve kontrol mekanizmalarının kurularak standartların oluşturulması ülke kalkınmasında önemli rol oynamaktadır.

3. İSTANBUL AVRUPA YAKASINDA FAALİYETTE BULUNAN HASTANELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK YÖNETİMİ ÖLÇÜMÜ

Araştırma kapsamında İstanbul'da Avrupa Yakasından faaliyette bulunan kamu ve özel sektör hastaneleri incelenmiştir. İstanbul, Türkiye'nin nüfus ve ekonomi açısından en büyük ili olması nedeniyle temsil kabiliyeti yüksek illerimiz arasında yer almaktadır. Tablo 2, İstanbul'da faaliyette bulunan sağlık kuruluşlarının sayısını ve dağılımını göstermektedir.

Tablo 2. İstanbul'daki Yataklı ve Yataksız Sağlık Kurumları Sayısı

Sağlık Bakanlığı'na Bağlı	Yataklı			Yataksız	Toplam
	Üniversite	Özel	Diğer*		
51	15	159	3	23.345	23.573

Kaynak: www.istanbulsaglik.gov.tr

Sağlık kuruluşlarının sürdürülebilirlik konusunda bilgi düzeylerini ve uygulamalarını ölçmek için Aly ve Mansour (2017) tarafından geliştirilen sürdürülebilirlik ölçeğinin ilgili kısımları yazarlar tarafından sağlık sektörüne uyarlanmıştır.

4. ANALİZ VE BULGULAR

Araştırmanın konusu olan hastanelerin sürdürülebilirlik yönetimi ile ölçek İstanbul'un Avrupa yakasında faaliyette bulunan 2 kamu ve 3 özel olmak üzere toplam beş hastanede uygulanmıştır. Araştırmaya katılan toplam 142 yönetici konumundaki cevaplayıcının demografik bilgileri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Cevaplayıcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Kadın	70	Çalışılan Hastane	Kamu	75
	Erkek	72		Özel	57
Toplam	142	142	Toplam	142	
Yaş	21-30	18	Öğrenim Durumu	Lise	3
	31-40	53		Önlisans	19
	41-50	57		Lisans	61
	51 ve üzeri	14		Lisansüstü	59
	Toplam	142		Toplam	142
Kurumda Çalıştığı Pozisyon	Şef	4	Kurumda Çalışma Süresi	1-5 yıl	52
	Alt Kademe Yön.	27		6-10 yıl	70
	Orta Kademe Yön.	78		11-15 yıl	14
	Üst Kademe Yön.	33		16 yıl ve üzeri	6
	Toplam	142		Toplam	142

Tablo 3'te görüldüğü gibi araştırmaya 70'i kadın, 72'si erkek olmak üzere toplam hastane çalışanı 142 katılmıştır. Söz konusu cevaplayıcıların 75'i kamu hastanesinde 57'si ise özel hastanede çalışmaktadır. Aynı zamanda cevaplayıcıların 3'ü lise mezunu, 19'u önlisans, 61'i lisans ve 59'u lisansüstü öğrenim derecesine sahiptir. Cevaplayıcıların 4'ü şef pozisyonunda, 27'si alt kademe yönetici, 78'i orta kademe yönetici ve 33'ü üst düzey yönetici pozisyonunda çalışmaktadır. Elde edilen bulgular, eğitim bilgileri ile birlikte değerlendirildiğinde çalışanların entelektüel birikimleri ve çalıştıkları pozisyonlar itibarıyla sürdürülebilirlik politikalarını değerlendirmeye yeterli olduklarını göstermektedir. Bütün bunlara ek olarak cevaplayıcıların 52'si kurumda 1-5 yıl, 70'si 6-10 yıl, 14'ü 11-15 yıl ve 6'sı ise 16 yıl ve üzeri çalışmaktadır. Bu bulgu ise, cevaplayıcıların çalıştıkları kurumdaki iş süreçlerini değerlendirebilecek kıdeme sahip olduklarını göstermektedir.

Araştırmanın temel problemi olan hastanelerde sürdürülebilirliğin çevre ve sosyal boyutlarının uygulama düzeylerinin, kamu / özel sektör ayrımında farklılık gösterip göstermemesini ölçmeye yönelik yapılan analizler ise Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Hastanelerin Sahiplik Yapısına Göre Sürdürülebilirliğin Çevre Boyutunu Ölçmeye Yönelik t Testi Sonucu

Sürdürülebilirlik Boyutu	Hastane	N	$\bar{X}$	t	p
Çevre	Kamu	75	2,9390	-,598	,551
	Özel	57	2,8955		

Tablo 4'te görüldüğü gibi hastanelerin sahiplik yapısı ile sürdürülebilirliğin çevre uygulamaları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. ($t_{,598} = ,551 > 0,05$). Bununla birlikte kamu hastaneleri sürdürülebilirliğin çevre boyutuna yönelik uygulamalar için 2,9390 ortalama değer ve özel hastaneler ise 2,8955 ortalama değer almıştır. ($1 \leq X \leq 5$). Elde edilen bulgular, hem kamu hastanelerinin hem de özel hastanelerin sürdürülebilirliğin çevre boyutu ile ilgili politikaları uygulama düzeylerinin arzu edilen seviyede olmadığını göstermektedir.

Tablo 5. Hastanelerin Sahiplik Yapısına Göre Sürdürülebilirliğin Çevre Boyutunu Ölçmeye Yönelik t Testi Sonucu

Sürdürülebilirlik Boyutu	Hastane	N	$\bar{X}$	t	p
Sosyal	Kamu	75	3,8472	1,231	,221
	Özel	57	3,9836		

Tablo 4'te ise hastanelerin sahiplik yapısı ile sürdürülebilirliğin sosyal uygulamaları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($t_{1,231} = ,221 > 0,05$). Bununla birlikte kamu hastaneleri sürdürülebilirliğin sosyal boyutuna yönelik uygulamalar için 3,8472 ortalama değer ve özel hastaneler ise 3,9836 ortalama değer almıştır. ($1 \leq X \leq 5$). Elde edilen bulgular, hem kamu hastanelerinin hem de özel hastanelerin sürdürülebilirliğin sosyal boyutu ile ilgili politikaları uygulama düzeylerinin çevre boyutuna göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, hastanelerin öncelikli misyonlarının toplumsal hizmet olmasından ve bu yüzden iş süreçlerinde sosyal konulara daha duyarlı yaklaşıyor olmalarından kaynaklanabilir. Araştırmada

sürdürülebilirliğin ekonomik boyutu, kamu hastaneleri ile özel hastanelerin karşılaştırılması noktasında adil olmayacağı gerekçesiyle yazarlar tarafından analiz dışı tutulmuştur.

5. SONUÇ

Artan dünya nüfusuna paralel olarak üretim ve tüketim süreçlerinde yaşanan artış, doğal kaynakların hızla tükenmesi, işsizlik, yoksulluk, kirlilik ve hastalık gibi birçok ekonomik, sosyal ve çevreye yönelik problemi beraberinde getirmektedir. Yaşanan söz konusu problemler, kamu sektörünü ve özel sektörü şimdiki ve gelecek kuşaklara yaşanabilir bir dünya bırakması için mal ve hizmet üretim faaliyetlerinde sürdürülebilir politikalar uygulamaya zorlamaktadır. Ülkelerin içinde buldukları ekonomik yapı içerisindeki en önemli sektörlerden biri de sağlık sektörüdür. Sağlık sektörü gerek milli gelir içinde aldığı pay, gerekse ülkenin ekonomik ve sosyal refahına yaptığı katkı nedeniyle, yaşanabilir bir dünyanın kurulması konusunda üzerinde en çok görev düşen sektörlerden biridir. Bu yüzden sağlık sektörü yöneticilerinin yönettikleri kurumlarda sürdürülebilir politikalar uygulama sorumlulukları son derece önemlidir. Bu çalışmada Türkiye’de İstanbul ilinin Avrupa yakasında faaliyette bulunan hastanelerin yöneticilerinin kurumlarında uyguladıkları sürdürülebilirlik politikalarının düzeyinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla 2 kamu hastanesi ve 3 özel hastanenin yöneticilerine Aly ve Mansour’un (2017) çalışmasından uyarlanan sürdürülebilirlik performans ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, sürdürülebilirlik politikalarının çevre ve sosyal boyutunun uygulanmasında kamu ve özel hastaneler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir. Bununla birlikte hastanelerin sürdürülebilir çevre politikalarını uygulama düzeylerinin, sürdürülebilir sosyal politika uygulama düzeylerinden daha düşük olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda sürdürülebilirliğin üçüncü boyutu olan ekonomik boyut bu çalışmada analiz kapsamının dışında tutulmuştur. Araştırma sonuçları, hastanelerin çevrenin korunması ve geliştirilmesine yönelik uygulamalarını arttırması gerektiğini ortaya koymuştur. Örnek kütlede yer alan hastaneler, sürdürülebilir sosyal politikaların uygulanması konusunda ise daha duyarlıdır. Sağlık sektörünün temel yetenekleri arasında toplumun sosyal refahına arttırmaya yönelik nitelikler olmasının çalışmada böyle bir sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğunu düşündürmektedir. Araştırma sonuçları anket uygulamasının yapıldığı beş hastane ile sınırlıdır. Daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilmesi için örneklemin Türkiye genelinde genişletilmesi ve sürdürülebilirliğin ekonomik boyutunun çalışmaya dahil edilmesi, yazarlar tarafından gelecek araştırmacılara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgül, U. (2010). Sürdürülebilir Kalkınma: Uygulamalı Antropolojinin Eylem Alanı. *Antropoloji Dergisi*, 24, 133-164.
- Aly, A.H. & Mansour, M.E. (2017). Evaluating the Sustainable Performance of Corporate Boards: The Balanced Scorecard Approach. *Managerial Auditing Journal*, 32(2), 167-195.
- Balcı, V. & Koçak, F. (2014). Environmental Sustainability In The Design And Use of Sports And Recreation Areas. *Journal of Sports and Performance Researches*, 5(2), 46-58.
- Caymaz, E., Soran, S. & Erenel, F. (2014). The Relationship Between Corporate Sustainability And Corporate Social Responsibility In Business: Global Compact Turkey. *Journal of Management, Marketing and Logistics*, 1(3), 208-217.
- Çankaya, S.Y. & Sezen, B. (2015). Moderator Effect of Environmental Uncertainty On The Relationship Between Ecologic Innovation And Sustainability Performance. *Int. Journal of Management Economics and Business*, 11(24), 111-134.
- Çınar, F. & Eren, E. (2015). Organizational Learning Capacity Impact on Sustainable Innovation :The Case of Public Hospitals. 3rd International Conference on Leadership, Technology and Innovation Management. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* (181), 251 – 260.
- Dempsey, N., Bramley, G., Power, S. & Brown, C. (2011). The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability. *Sustainable Development*, (19), 289–300.
- Doane, D. & MacGillivray, A. (2001). Economic Sustainability: The Business of Staying in Business, The SIGMA Project, R&D Report.
- Engin, E. & Akgöz, B.E. (2013). An Evaluation Of Corporate Social Responsibility Within The Framework Of Sustainable Development And Corporate Sustainability. *Selçuk İletişim*, 8(1), 85-94.
- Fauzi H., Svensson, G. & Rahman, A.A. (2010). “Triple Bottom Line” as “Sustainable Corporate Performance”: A Proposition for the Future. *Sustainability*, (2), 1345-1360.

- Gür, B. (2012). Sustainable Development, Corporate Social Responsibility, And The Micro Finance Practices In Turkey. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (11)21, 87-106.
- Harris, J.M. (2000). Basic Principles of Sustainable Development. Global Development and Environment Institute Working Paper: 00-04, Tufts University, USA. [Çev: Emine Özmete]
- İstanbul'da Sağlık 2015, [Erişim Tarihi: 02.04.20147]
http://www.istanbul saglik.gov.tr/w/anasayfalinkler/belge/istanbulda_saglik_2015_faaliyetleri.pdf
- Kurnaz, N. & Kestane, A. (2016). Investigation of Corporate Sustainability In Economic Perspective And Investor Behavior Relationship: An Application of Bist Sustainability Index. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (49), 278-303.
- Kuşat, N. (2012). Organizational Sustainability For Sustainable Corporations And Its Endogenous Determinants. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 14(2), 227-242.
- Onay, A. (2015). Sustainable Deveelopment, Corporate Sustainability and Sustainability Reporting. *Electronic Journal Of Occupational Improvement And Research, Iwcea Özel Sayısı*, (3), 104-118.
- Öznel, A., Köse, M.S. & Aytekin, İ. (2012). Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçümü İçin Çok Kriterli Bir Çerçeve: Henkel Örneği. *Journal of History Culture and Art Research*, 1(4), 32-44.
- Sancar, G.A. (2013). Kurumsal Sürdürülebilirlik Bağlamında Kurumsal Yönetişim: Kavramın Doğuşu, Gelişimi Ve Değerlendirilmesi. *Selçuk İletişim*, 8(1), 71-84.
- Seydioğulları, H.S. (2013). Renewable Energy for Sustainable Development. *Planlama*, 23(1), 19-25.
- Sünnetçioğlu, S. & Yılmaz, B.S. (2015). Evaluation of Restaurant Managers' Approaches to the Sustainable Restaurant Management Concept: Case of Izmir. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 94-114.
- Şahin, İ. & Kutlu, S.Z. (2014). Cittaslow: An Assessment From The Perspective of Sustainable Development. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 2(1), 55-63.
- Şişman, B., Doğan, M. & Ağca, V. (2016). Linking Supply Chain Management Dimension of Corporate Sustainability to Financial Performance: A Research On Firms In Bist Sustainability Index. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 75-96.
- Tuğun, Ö. & Karaman, A. (2014). A Sustainability Model for Bringing Core Villages into Eco-tourism. *MEGARON*, 9(4), 321-337.
- Tutar, F. & Kılınç, N. (2007). Türkiye'nin Sağlık Sektöründeki Ekonomik Gelişmişlik Potansiyeli ve Farklı Ülke Örnekleriyle Mukayesesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 9(1), 31-54.
- Toker, K. (2017). Tedarik Ağları, Sürdürülebilirlik ve Değer. *İşletmelerde Sürdürülebilirlik Dinamikleri* [ed. Işıl Mendes Pekdemir], Beta, İstanbul, 274-216.
- Uluslararası Yatırımcılar Derneği (Yased) (2012). *Türkiye Sağlık Sektörü Raporu*
- Vallence, S., Perkins, H.C. & Dixon, J.E. (2011). What is Social Sustainability? A Clarification of Concepts. *Geoforum* (42), 342-348.
- Yangil, F.M. (2015). The Content Analysis of Sustainability Reports On the Context of Corporate Sustainability: Top 100 Industrial Enterprises in Turkey. *Journal of Business Research-Türk*, 7(3), 356-376.
- Yıldırım, M.H. & Uğuz, Ş. (2013). Importance Of Corporate Social Responsibility In The Process Of Sustainable Development: A Research In Aksaray. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(2), 202-212.